

Nationellt nätverk för anhörigstöd

Tid & plats: 28 – 30 september 2010, konferenslokal: "Allehanda" Elite Stora Hotellet, Örebro.

Närvarande, dag 1:

Martina Takter, Malmö
 Stina Arosenius, anhöriglots, Malmö
 Camilla Svensson, Simrishamns kommun, Sydöstra Skåne
 Kerstin Beyhammar, Hässleholm, Nordöstra Skåne
 Margareta Göransson Kalmar län
 Maria Linnås, Uddevalla
 Ann-Christine Karlsson, Vänersborg, Väsna
 Susanne Eliasson, Göteborg, Väsna
 Kristina Hansson, Jönköpings län
 Kerstin Johannesson, Sörmlands län
 Anne Wilhelmsson, Stockholms stad
 Catherine Berglund, Stockholm norra
 Carina Oskarsson, Örebro kommun
 Jan Backlund, Örebro kommun
 Ann-Christine Hedberg, Borlänge
 Kristina Knutsson Sjölund, Dalarnas län
 Birgitta Olofsson, Kiruna kommun och Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga (NkA)
 Jan-Olof Svensson, Kronobergs län och NkA
 Monica Forsberg, Norrbottens län
 Inger Haraldsson, Västerbottens län
 Mari Runesson, Västernorrlands län (ersättare för Barbro Jansson)
 Suzanne Göransson, Jämtlands län

dag 2 ansluter följande personer;

Stina Nordström, Gävleborgs län
 Christianne Simson, Uppsala län
 Kristina Wennstam, Karlstad
 Gun-Britt Björevall, region Värmland

Län som ej var representerade denna nätverksträff;

Östergötland (Annika Olsson) Gotland (Elisabeth Öhring) Skaraborg (Thina Lindberg) Blekinge (Marita Gill) Halland (?) Västmanland (?) Stockholm? (Anette Lannebjer, Österåker och Anna Ohrvik Upplands Väsby)

DAG 1, tisdag den 28 september kl.13.00 – 16.30

1. Nätverket välkomnas till kommunen av programchef Tommy Hemmingsson, Örebro kommun.
2. Arrangörerna Carina Oskarsson och Jan Backlund hälsar också välkommen och ger praktisk information. Luleå utses att arrangera nästa **nätverksträff den 28 – 30 mars 2011**. Monica Forsberg får v b ta hjälp av övriga länssamordnare i Norrland. Suzanne Göransson utses till sekreterare för Örebrodagarna.
3. Utveckling av anhörigstöd – presentation av goda exempel

Kerstin Beyhammar, Hässleholm

Redovisar ett projekt som pågått i Hässleholm. Projektets syfte var att ta fram en handlingsplan för utveckling av anhörigstödet och ett villkor för arbetet var att det skulle göras i partnerskap med anhöriga. En grupp om totalt ca 100 deltagare träffades vid fyra tillfällen. Gruppen bestod av anhöriga från flera målgrupper, frivilliga från Röda Korset, Svenska Kyrkan, föreningar som arbetar med anhörigstöd, personal från olika utbildningsanordnare, olika professioner från äldre-, handikapp-, LSS-, psykiatri- verksamheterna. Alla politiker från AU samt några kommunalråd. Gruppssammankomsterna handlade mycket om att sprida anhörigperspektiv och anhörigkunskap. Anhöriga fick verkligen vara i centrum. (Det var många missnöjda anhöriga som bjöds in) Kerstin beskriver det sätt som planen växte fram som ett fantastiskt processarbete. De stödsatser som

påtalades sammanställdes exakt återgiva i en skrift som i sin tur utgjorde grunden till handlingsplanen. Planen reviderades av alla deltagarna tills alla var nöjda. Planen blev klar våren 2010 och har mottagits med stor entusiasm och implementerats i hela organisationen. Omsorgsnämnden beslutade planen rakt av. Farhåga; - "Tänk om den (planen) faller platt".

Arbetsgrupp – styrgrupp – anhöriga – anhörigombud träffas kontinuerligt. Planen ska brytas ner på resp. verksamhet/arbetsplats. Varje arbetsplan ska innehålla vissa givna rubriker t ex information. Planerna ska vara klara 2012. Hässleholms kommun antog under tiden en värdegrund. Som är grundstenen i arbetet med anhöriga. Avslutningsvis säger Kerstin att 80 % av de önskemål som framkom är sådant som inte kostar. Mycket handlar om att ändra arbetssätt.

Material finns att tillgå på nätet. www.hassleholm.se

Martina Takter, Malmö

Malmö har 10 stadsdelar som på sätt och vis var och en fungerar lite som egna kommuner. Det finns ett likställighetskrav och en gemensamhetstanke kring mötet med Malmöbon. För att kunna hitta en möjlighet till gemensam utveckling beslutades att göra en gemensam plattform i Malmö som det generella arbetet ska utgå ifrån men med det individuella behovet i fokus.

Vad är anhörigstöd? Anhörigstödet kan delas i två perspektiv

- stöd till den anhörige för egen del
- verksamheternas bemötande och ökade kunskap kring anhörigas roll och behov.

Anhörigstöd ska inte ersätta en bristande omsorg.

Plattformen består av tre stora områden där alla målgrupper ska kunna få stöd. Det första är information: lättillgänglig kontaktinformation, kunskap kring ev. sjukdomar, hur går en biståndsbedömning till osv. Nästa stora område är samtalsstöd: enskilt, i grupp, virtuellt allt utifrån vilken anhörig du är och hur just dina behov ser ut. Och slutligen avlösningssformer; att utveckla och kvalitetssäkra och utveckla avlösningssformer för andra målgrupper än äldre, tänka i nya lösningar utifrån de behov som anhöriga beskriver.

Vidare tillsattes en övergripande styrgrupp som ansvarar för implementeringen och förfogar över utvecklingsmedel på 2,5 mkr samt en informations/utbildningspott på drygt 1 mkr.

(Frågan kring barn som anhöriga har kommit upp och lyftes även senare under dagen)

En mapp är framtagen som kommunicerar plattformen den beskriver lagtexten och KS beslutet och är till i mötet med den anhörige. Mappen fylls med information utifrån vem man är och hur behoven ser ut. Vidare har det kommit en broschyr som ser ut som mappen men som är till för att "få i handen" på VC eller bibliotek eller andra lättillgängliga ställen.

Hur fungerar arbetet med att göra handlingsplaner i dom olika stadsdelarna.? ...våldigt olika! "

.....

"Goda-exempel-presentationerna" följs av öppna diskussioner;

- *Anhörigstödet i skolan ... Lärarnas del i anhörigstödet – vardagsstödet ...*

- *COAT i Jönköping*

- *Samtalets betydelse ... Marianne Winqvist håller på att göra en kunskaps-översikt om samtalets betydelse.*

Vad lägger vi i begreppet samtal? Samtal är också konsten att lyssna. Anhöriga har egna resurser. Det är inte vi som hela tiden ska presentera lösningar, de finns ofta hos den anhörige själv.

- *Psykiatri på Danderyds sjukhus har rekryterat en kurator med "anhörigstödsinriktning" tar alltså bara emot anhöriga. På ett halvår har dom minskat intagningen med 50 %.*

- *Örebro har tagit fram nya broschyrer som vänder sig mer direkt till olika grupper av anhöriga eftersom den första broschyren var för allmänt hållen.*

- "Är din mamma eller pappa kroniskt sjuk?"
- "Har du barn med funktionsnedsättning?"
- "Är dina föräldrar gamla och sjuka?"
- "Har din livskamrat drabbats av sjukdom eller olycka?"

3. Gruppdiskussioner

Ämnesområden; *Hur gör du eller hur skulle du vilja göra för att utveckla stödet inom...*

- socialtjänsten?
- funktionshinder?
- vård och omsorg?
- samverkan kommun – landsting?
- samverkan kommun – intresseorganisationer?

Tre grupper bildas och nedan återges korta kommentarer från grupperas redovisningar.

Grupp "Socialtjänsten"

- Känslan är att det inte har hänt något revolutionerande
- processkartläggning pågår i Umeå
- det finns faktiskt en hel del anhängigstöd men man använder andra termer.
- IFO har ibland svårt att se sin roll i anhängigstödet.
- verksamheterna är i inte sammankopplade på ett naturligt sätt
- På kommunernas hemsidor saknas ofta information om stöd till anhöriga under IFO resp. respektive verksamheter för funktionshindrade.
- I Danderyd är det annorlunda. Anh.kons. har blivit jättevälkommen, har bl a startat anhängiggrupper inom missbruk. Grupper som Röda Korset sedan ska ta över.
- I Göteborg ska det bli 10 stadsdelar. I stadsdelen – centrum - finns ett anhängigcentrum där hela socialtjänsten samverkar. Anhörigkonsulenter inom de skilda områdena jobbar ihop.
- I Uddevalla satte enkäten fart. Nu har man gjort en inventering inom de olika områdena vad det finns för anhängigstöd. Ytterligare en anhängigkonsulent har anställts.

Grupp "Vård och omsorg"

- Viktigt att utveckla anhörigas egna resurser i stället för att utgå från färdiga lösningar
- Det behövs ett nytt synsätt, behovet ska styra anhängigstödet ... inte vad kommunerna erbjuder
- IFO och äldreomsorg arbetar inom samma lagrum men arbetar väldigt olika. Inom IFO är det behovet som mer får styra insatsen.
- Vi måste kvalitetssäkra anhängigstödet
- Verksamheterna äger frågan om stödet till sin egen målgrupp.
- Tänka lite nytt ...annorlunda ... när anhöriga är i kris, handgripligt ta tag i och ge stöd. Att se till att skapa kontakt i tidigt skede kan vara nyckeln till att vid behov handgripligt "ta över"
- i lärande nätverken (NKA's) inom området "Individualisering, utveckling " har det varit mycket diskussioner utifrån vad som finns i stället för att titta till behovet.

Samverkan kommun/landsting

- diskussion utifrån en fallbeskrivning. Demens i "ung" familj
- Vi borde jobba utifrån vad kan vi göra tillsammans i stället för "det här är inte mitt bord".
- Det är skillnad mellan de län som arbetar länsövergripande med anhängigstöd jämfört med de som enbart arbetar kommunvis
- facebook och liknande är också användbart i anhängigstödet
- I Eskilstuna medverkar läkare i utbildningar. Anhörigkonsulenten är deltar i utbildningar för kol-patienter.
- I Jönköping finns anhängigkonsulenten på strokeenheten en gång per vecka
- Vi måste vara nätverksbyggare, sprida info till politiker både inom kommun och landsting, kuratorer m fl om inte vi sprider info vem gör då det??!
- Vi måste komma ihåg att ersätta våra anhöriga som vi "använder" oss av i olika informations-sammanhang. Arvode kan vara ett sätt.

Öppen diskussion – Behovsstyrt anhängigstöd eller "smörgåsbord"

Kerstin Beyhammar reflekterar över hur det är med hjälpmedel t ex. "Behovet är inte synligt förrän man ser hjälpmedlet" Om anhöriga inte får se vad som finns vet dom inte heller vad dom behöver.

Birgitta Olofsson reflekterar över egna upplevelser i samband med vårdplanering. Hur samtalet skilde sig när hon presenterade sig som sjukgymnast jämfört med när hon bara presenterade sig med sitt namn.

DAG 2, onsdag den 29 september kl. 08:30 – 16.30

1. Återblick från gårdagen

Nätverket framför eloge till arrangörerna! Bra planerat, bra med diskussioner, bra teman. En mycket trevlig och intressant guidning av Örebro slott. Camilla Svensson från Simrishamn bor inte på hotellet, testar i stället Bed & Breakfast vid Slussen och rekommenderar varmt det stället.

2. Nyheter från NkA och dialog kring utveckling av anhörigstödet. *(nedan är små axplock noterade, men i huvudsak hänvisas till Lennart Magnussons ppt-presentation som bifogas i fil)*

• Utmaningar/utv.områden för NkA

Lennart presenterar aktuella utvecklingsområden som NkA arbetar med och frågar;

- "Tycker nätverket att något område saknas?" och en öppen diskussion följer:

* Anhörigvårdarnas ekonomiska situation

Internationellt är anhörigas ekonomi på agendan. För många anhöriga är detta också ett mycket viktigt område. För att man ska kunna vårda överhuvudtaget måste ekonomin fungera. Socialförsäkringen måste ses över. Liksom att möjligheten till ekonomisk prövning finns. LSS-gruppens anhöriga har en helt annan problematik p g a av den närståendes funktionshinder.

* Utvidgad målgrupp

NkA's uppdrag är äldre. Det ges många uttryck för att målgruppen/uppdraget måste vidgas. Socialstyrelsen säger att NkA måste avvakta tills utvärderingen är gjord. (troligen görs den våren -11)

• Kunskapsöversikter

Totalt är nu tre kunskapsöversikter publicerade. Dessa finns att beställa alternativt ladda ner på www.anhoriga.se Lennart meddelar att 1 ex av vardera utgivna kunskapsöversikt skickas till respektive kommun/anhörigkonsulent denna vecka. Nytt på hemsidan; ett filmklipp där Marianne Winqvist presenterar sin kunskapsöversikt.

• Kombinera förvärvsarbete och anhörigomsorg

Öppen diskussion om "Vaand-dagar" (jmf. VAB-dagar) Ska nätverket agera i denna fråga?... Ullman och Szebehely har tittat på detta. Näringslivet berörs också, viktigt att vi även påverkar där!

• Anhörigvårdares hälsa

Troligen kommer lärande nätverk att starta även inom detta område

• Höstens mötesdagar

Nätverket ombeds att sprida information om dagarna. Programmet är lite förändrat och det bör intressera andra än de inom äldregruppens verksamheter. Gunilla Matheny är moderator och kommer också själv att föreläsa.

• Verksamhetsplanering NkA hösten -10 /våren -11

- NkA planerar ett förseminarium till anhörigriksdagen 24-25 maj 2011(målgrupp anhörigkonsulenter/-samordnare) Lennart söker två deltagare till planeringskommittén. Christiann Simson och Katrin Berglund anmäler sig till detta uppdrag.
- Nya lärande nätverk startar våren -11 och länssamordnarna uppmanas att sprida info om nätverken till kommunerna. Kontakta gärna NkA's forskare och praktiker för mer information.
- Kartläggning av anhörigstödet inom alla verksamhetsområden under tre år, en samverkansstudie mellan sju FoU-enheter, sju kommuner och NkA. Deltar gör; Härjedalens kommun (Jämtlands län), Strängnäs (Uppsala län) Skara kommun (Skaraborg), Borås kommun (Västra Götaland), Vimmerby kommun (Fokus, Kalmar län), Strängnäs kommun (Uppsala), Hyllie stadsdel (Malmö).

Öppen diskussion om vad NkA ytterligare kan göra.

Nätverket tipsar om marknadsföring - annons i dagstidning? Artiklar – insändare - sökord på nätet. Broschyren kan spridas mer, (går att få via Fredrik) "Årets lobbyist"... och apropå marknadsföring, kom ihåg att länka via kommunernas hemsidor.

3. Karin Lindgren, Socialstyrelsen

Inom socialstyrelsen har en ny organisation "sjösatts". Karin arbetar på avd. kunskap/vägledning. Förändringen innebär att det uppdrag som finns angående uppföljning av anhängigstöd från 2011 kommer att hamna på en utvärderingsenhet.

- **Anhängigstödet målgrupper**

Resultat av uppföljningen visar att äldrefokus fortfarande är väldigt stort. Många från IFO har hört av sig till SoS och frågat vad detta är för något och vad det har med IFO's verksamhet att göra.

Karin menar att det finns anledning att gå tillbaka till prop. 2008/09: 82 sid. 21-22. Där sägs mycket om allas ansvar för att se anhängiga och deras behov.

- behov av anhängigperspektiv i vård och omsorg
- behov av tidiga individanpassade flexibla insatser av god kvalitet som regelbundet följs upp och förändras vid behov
- behov av att skapa förtroende för den offentliga vården och omsorgen

Att se den anhängiga som en egen individ, alldeles oavsett vilken den närstående är.

- **Samarbeta med anhängiga**

Anhängiga bör **delta** och lyssnas på i behovsbedömningen

Anhängiga ska informeras om stödmöjligheter

Håll kontakt med och lyssna på anhängiga

Sjukvården och socialtjänsten måste samverka

- **Vad arbetar SoS med just nu i anhängigprojektet?**

* Vägledning

- strategi för utveckling av anhängigstöd (meddelandeblad)
- handläggning av anhängigstöd (meddelandeblad)
- Konferenser, utbildningar
- En vägledningsskrift. - kan det vara till nytta? undrar Karin
Möjligen kan det bli i form av en samling av goda exempel. Lennart tipsar om att lärande nätverk också kan vara till god hjälp vid framtagande av en sådan vägledningsskrift.
- Fokus på anhängiga - artiklar om anhängigstöd inom olika områden.
- Broschyr till allmänheten

* Uppföljning av anhängigstödet utveckling

- Kommer att ske ska ske 1 gång per år.
- Webbstudien ... tittat på kommunernas hemsidor
- kommunenkäten sammanställs, rapport dec. 2010

* Besvarar frågor från kommuner, ibland från landsting, allmänheten/anhängiga

- **Meddelandeblad om handläggning av anhängigstöd**

Ett nytt perspektiv - Anhängigstöd som serviceinsats - Anhängigstöd som behovsprövad insats - Stöd genom avlösning - Att bistå den som inte kan föra sin egen talan - Allmänt om handläggning och dokumentation

Gun-Britt meddelar att man i Värmland har haft möten med biståndshandläggare och anhängigkonsulenter tillsammans för att synliggöra behovet av att också se den anhängiges behov och besluta vem som ska ge det. I Karlstad bjuds biståndshandläggare kontinuerligt in till anhängigcentrum

Karin menar att SoL 5 10 verkligen sätter fokus på att se den anhängiga som en egen person och som inte ska kopplas ihop med den närstående. Ett familjeperspektiv måste till – ett helhetsperspektiv behövs. Strategisk utveckling av anhängigstöd måste upp på ledningsnivå!

- **Enkätresultat 2009 ... kommunernas målgrupper för anhängigstöd**

54 %	äldre makar/sambos
6 %	--- " --- + äldres barn boende
22 %	--- " --- + anhängiga < 65 år
7 %	Stöd som vänder sig till alla anhängiga

Webbstudie februari -10

- Inte alla kommuner har en hemsida där information om anhörigstöd finns med.
- Hur når man fram till informationen på hemsidan?
- nästan alltid krävs ingång via äldreomsorgen för att nå information om anhörigstöd
- ingen information fanns att tillgå under IFO, LSS, eller andra förvaltningar.
- sökord inom IFO kan vara annorlunda än inom äldreomsorgen. Inom IFO arbetar man på individnivå och inte så mycket med "breda" breda erbjudanden.
- nästan 50 % tilltalar äldre.....

- **Intentionerna med lagändringen** - att stödja de som frivilligt går in i anhörigvårdarrollen

Karin och nätverket diskuterar

- ska vi se barn som anhöriga? eller ska dom ses som barn som *inte* har gjort ett frivilligt val att gå in i vårdarrollen. ...
- föräldrar är inte heller anhöriga till sina barn ... de är föräldrar.
- - vad är det normala föräldraansvaret? Inledningsvis är det egentligen inte så stor skillnad. Med stigande ålder ökar skillnaderna. Vad är föräldraskap – vad är samma..... vad skiljer? Det är viktigt att klargöra.
- Stöd till föräldrar till barn med funktionshinder.. är en jätteviktig grupp ...bortglömda
- Allt som inte har fungerat väl sedan tidigare ligger inte inom ramen för anhörigstöd enligt lagen, det kan vara så att dom inte har skött sina tidigare skyldigheter.
- Det är viktigt att klargöra vad som är stöd enligt 5 10 kontra det som redan finns inom SoL

- **SoS uppföljningsuppdrag**

Att följa upp konsekvenserna av den ändrade bestämmelsen bl a
vilka **målgrupper** som nås
vilka **insatser** som **efterfrågas** och
vilka insatser som kommunerna **erbjuder**

Enkäten besvarades i maj och innehöll följande frågeställningar ;

1. Hur har pengarna använts?
2. Kommunernas strategi för anhörigstöd
3. Befintlig verksamhet
4. Tillgång till statistik

PRELIMINÄRA RESULTAT i korthet

Karin redogör för de preliminära resultaten av kommunenkäterna april 2010. Resultaten ska sammanställas och rapporteras till regeringen före årsskiftet. - vad har hänt i kommunerna? – särskilda spår? – vad behöver göras?

Sekreterarens kommentar

Eftersom resultaten i dagsläget endast är preliminära, vill Karin inte lämna ut sin ppt-presentation. Nedan följer därför sekreterarens försök att återge Karins information och undertecknad reserverar sig för de eventuella felaktigheter.

*** Svarsfrekvens**

85 % svar inom äldre
74 % inom funktionsnedsättning
70 % från IFO

*** Hur har pengarna använts?**

76 % av kommunens äldreomsorg har fått del av medlen
54 % av funktionshinderområdet – ” –
23 % av IFO –området

*** Har kommunen strategier/handlingsplaner ? Måldokument och liknande utifrån den nya lagstiftningen... ?**

Andel av de som svarat som anger att de har handlingsplaner/måldokument utifrån den nya lagstiftningen			
	Äldreområdet	Område; Funktionshinder	IFO
	74 %	35 %	16 %

*** Erbjuds enskilda samtal ?**

Andel av de som svarat som anger att de erbjuder enskilt samtal		Funktionshinder	Funktionshinder	
	Äldreområdet	LSS	SoL	IFO
	98 %	58 %	60 %	87 %

Kommentar: Inom IFO missbruk och beroende svarar 87 % att de erbjuder enskilda samtal. Är det stöd som erbjuds redan "inskrivna" eller gäller det alla anhöriga? Vad är det för typ av samtal... strukturerat... eller vad? I kommentarerna som lämnats i enkäterna kan möjligen mer info finnas på vad kommunerna har svarat på.

*** Anhörigcirkel-grupp?**

Andel av de som svarat som anger att de erbjuder anhöriga anhöriggrupp		Funktionshinder	Funktionshinder	
	Äldreområdet	LSS	SoL	IFO *)
	77 %	30 %	43 %	46 %

*)missbruk och beroende.... Psykiatrin hamnar inom funktionshinderområdet.

*** Samarbete med landstinget?**

Andel av de som svarat som anger att de har samarbete med landstinget i anhörigfrågor			
	Äldreområdet	Funktionshinder	IFO
	87 %	58 %	43 %

VAD HAR HÄNT??

*** Hur många anhöriga har fått ... blivit erbjudna stöd??**

- "Omöjligt att ge någon nationell bild av det"

Anhörigvänlig omsorg

- hur kan man föra statistik på det? ...vardagsnära insatser etc.

- svårt att få in uppgifter men det är ändå viktigt att peka på nödvändigheten av att följa upp verksamheten ... vad finns.... vad saknas.... osv

- "Vad gör vi och varför?"

Karin Lindgren refererar till en studie om anhöriga till strokedrabbade i Mullsjö, som bl a Lennarth Johansson varit involverad i. Studien, som inte är klar ännu, visar att 20 % av de svarande tydligt sa att de hade behov av stöd i sin roll som anhörig. – *"Kanske ändå inte så många som förväntat"* (Karin's kommentar)

Sammanfattningsvis (Karin summerar)

- ÄLDREPRÄGELN är fortfarande stor
- Nyansering av resultat vad gäller IFO
- *"Vi håller på att anställa en person som ska vara projektansvarig för detta viktiga område"*
- *"Vi har inte sett något behov inom IFO"*
- *"Vad jag kan förstå har pengarna gått till äldreomsorgen"*
- *"IFO har inte tilldelats några medel inom vår kommun"*
 - funktionshinderområdet....
- *"Verksamheten är under utveckling...referensgrupp har utsetts"*
- *"Medlen kommer att användas under 2010 för att göra en inventering av behoven"*
- *"Vi kommer att använda medlen"*
- Hur känd är lagen? Inom
 - Vård- och omsorg
 - Anhöriga
 - Allmänheten

Den stora utmaningen för kommunerna är att göra känt och det är ett tidskrävande arbete.

- Kulturskillnader
- Äldreomsorg funktionshinder IFO hälso- och sjukvård.
 Alla har vi våra koder för hur anhörigstöd ska bedrivas - olika världar.

* Roller och ansvar för fortsatt utveckling ...nästa steg

- ansvar för hela målgruppen – vad innebär det? förtydligande
- Kan man se barn som anhöriga?
- Att skapa engagemang inom hela socialtjänsten
- Chefernas ansvar
- Att bli en del av den ordinarie verksamhet... slut på projekttider.
- Samverkan mellan bistånds- och LSS-handläggarna
- Samverkan med hälso- och sjukvården
- Info till allmänheten
- Mer...?

Strategiska frågeområden som kommit upp under dagen och som noteras av Karin

- Biståndshandläggarnas roll i anhörigfrågor
- Målgrupperna ... - barn
- föräldrar till minderåriga barn
- vad är ett enskilt samtal?

Karin avslutar med att besvara frågor från nätverket

- *Vilka förväntningar finns på IFO utifrån den ändrade lagen...och i förhållande till det som redan finns ex. familjestöd.....?*

Karin L: "Det är en perspektivförskjutning, att även se den anhörige och inte bara klienten. Men inte bara det utan se anhöriga ur ett större perspektiv. Att även se till de anhöriga som inte har sin närstående som "kund" inom socialtjänsten. Att kunna ge ett gott stöd handlar också om att vara informerad om vad som finns för att kunna lotsa anhöriga rätt"

- *I broschyren stöd till anhöriga får man uppfattningen att man ska ansöka om stöd... vad menas?*

Karin L; "det som avses är att anhöriga har möjlighet att ansöka om bistånd för egen del".

- *Vad händer när ideella sektorn inte längre får stöd från staten?*

Karin L; "Det finns ett pott och den kommer att finnas kvar, enligt vad som är känt nu".

- **Större påtryckningar från Socialstyrelsen att få igång anhörigstödet.... Kommer det?**

Karin L: Möjligen kan enkätsvaren ge besked om var bristerna finns. Regeringen får besked om enkätresultaten och kommer kanske att agera utifrån det.

I samband med öppna diskussioner ifråga om barn ska ses som anhöriga, hänvisas till hälso- och sjukvårdens skyldighet enligt HSL 2 § g. (bifogas i fil)

"Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

1. *har en psykisk störning eller en funktionsnedsättning*
2. *har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller*
3. *är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel.*

Detsamma gäller om barnets föräldrar eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med väntat avlider. Bestämmelsen trädde ikraft den 1 januari 2010.

DAG 3 torsdag den 30 september kl. 08:30 – 12.00

1. Återblick från gårdagen

- **Tack för igår!** För en trevlig kvällssammankomst med god mat och goda samtal runt borden.
- **Ang mötesdag för anhörigkonsulenter.**
Nedan anges de kommentarer som framfördes och som representanterna får ta med sig till planeringskommittén.
 - *"behövs det en sådan dag"? – "vad är syftet"? – "bättre att göra utbildningsdagar lokalt" – "Bättre att lägga dagarna kring mötesdagarna"? – "NKA har väl frihet att lägga dagarna när som bättre att ha dagar i mars som ursprungliga tanken från NKA var" - "Länssamordnare har ansvar för utbildning i det egna länet" - "Norrland har mötesdagar i samband med NKA's årliga dagar... nåt att pröva även i andra landsdelar?"*
- * **Ang anhörigkort**
Ska vi ha samma i hela Sverige? Det ska vara gult enligt räddningstjänsten!
ICE rekommenderas också.
- * **Stadgar önskas med minnesanteckningarna**

2. Ingela Månsson, Hjälpmiddelsinstitutet

Ingelas ppt-presentation bifogas och får utgöra minnesanteckningar

Ingela förevisar den s k anhörigboxen och meddelar att en box ska skickas till vardera anhörigkonsulent/motsvarande i landets kommuner. Utskickerna ska vara klara under oktober.

3. Presentation av två verksamheter i Örebro kommun

a) Stöd till anhöriganställda inom personlig assistans

Enhetschef Krister Hedman redovisar projekt för förbättrat stöd till anhöriganställda inom personlig assistans, Redan 1998 hade Krister ett förslag att samla alla anhöriganställda under ett och samma område. Fick då väldigt lite stöd för sin idé men 12 år efter förslaget har Krister fått börja arbeta med detta. Ett strukturerat arbetet är nu påbörjat och samverkan med anhörigcentrum är etablerat. Bland annat håller Krister sina arbetsplatsträffar på anhörigcentrum tillsammans med Gina som är anhörigkonsulent.

Projektets målgrupp;	anhöriganställda inom personlig assistans
Syfte:	att ge ett förbättrat stöd,
Mål;	att de anhöriganställda ska få samma stöd som övriga anställda.
Metod;	fokusgrupp, central frågeställning; "Vad är viktigt för att du ska känna att du får stöd?"

75 pers. fick inbjudan att delta

19 svarade ja (11 kvinnor... 5 män) 35 – 72 år

- Två fokusgrupper bildades med vardera 8 deltagare och en samtalsledare.
- Förbättrings områden
 1. Ledarskapet!! Utveckla det och delaktigheten.
 2. Förbättra rutiner och information
 3. Se de anhöriganställda
- Införande av årliga fokusgrupper är en åtgärd som föreslagits.
- I Örebro har kommunen 27 – 28 % av marknaden av assistansanställningarna och Krister marknadsför Örebro som utförare av anhängigvänlig assistans. Från försäkringskassan är ersättningen 252:- per timme.
- Krister Heedmans slutsats efter genomfört projekt bifogas i fil.

b) Gunnar Larsson informerar om Sputnik – en stödverksamhet för barn och ungdomar som har närstående med missbruksproblem samt gruppverksamhet för föräldrar med missbrukande tonåringar.

I Sverige finns det 1,6 miljoner anhöriga till närstående med missbruksproblem.

Av dessa är 400 000 barn under 18 år --- 2 - 3 i varje klass i skolan. (t o m gymnasiet)

I Örebro finns ca 3 000 anhöriga enligt Folkhälsoinstitutets siffror. Sputnik har kontakt med ca 100 av dessa. (Örebro har ca 137 000 inv.)

Att se anhöriga inom missbruk är en relativt ny företeelse som bara har förekommit ca 20 år.

Där det finns ett missbruk är bilden densamma. Där finns anhöriga med ryggsäckar fyllda med skam – skuld och ansvar. Sputnik har två hörnstenar 1) Det är inte ditt fel! 2) Du är inte ensam!

Sputnik sysslar inte med terapi. Det är en pedagogisk modell, en kurs om bl a medberoendet 7 – 19 år lågstadiegrupp Mellanstadiegrupp osv och just nu även en pojkggrupp.

Dom yngre barnen kommer mha en vuxen

Dom allra flesta har kommit med en nykter förälder.

Dom äldre kan komma av egen maskin

Är dom under 18 år måste en av föräldrarna kontaktas. Dels för att det är en offentlig verksamhet och dels om det händer en olycka. Väldigt ovanligt att en förälder säger nej till att barnen deltar.

Formel: $\frac{1}{2} \times 1 = \frac{1}{2}$... när man går i ett missbruk är man en halv person, sen träffar man en person som ska hjälpa en. (sagt av en f d missbrukare)

4. "Man kan ikke trylle med verkligheten" – en dokumentärfilm från Danmark som visar barnens upplevelser av att leva med förälder som har MS.

Margareta Tauberman kurator ... Karlstads lasarett

Margareta visar dokumentärfilmen och berättar hur de idag arbetar med att stödja barnen.

De träffar barnen tillsammans med någon eller båda föräldrarna. Visar bilder om MS och tipsar om boken "Myeles mamma". Pratar om den aktuella föräldrarnas symtom. Om skolan, om vad säger man där? Vad vet läraren? Hur fördelas sysslorna hemma? Vad är tillräckligt? o s v om att barn ska ett normaliserat liv. Om samarbetet med barnhälsovården.

Den vanligaste frågan från barnen; - *kommer min förälder att dö?* Är det mitt fel att mamma blivit sjuk?

Någon skäms för handikappet, är rädd att föräldern ska ramla, går hem och kollar läget.

Vissa symtom är svåra att förstå för barnet, t ex tröttheten, minnesproblemen.

Får tips om att använda både skrift och tal. Alla frågar hur det är med mamma men ingen frågar barnet. Känner sig dubbelt ensam. Känner inga andra barn med samma problematik.

Mycket stöd i början, behovet minskar efter ett tag.

Nätverket tackar Carina och Jan för välorganiserade nätverksdagar. Monica hälsar nätverket välkommen till Luleå 28 – 30 mars 2011. Suzanne (bakom tangenterna) ber om överseende för eventuella felaktigheter i minnesanteckningarna.



Östersund den 14 oktober 2010

Suzanne Göransson, länssamordnare för anhörigstöd i Jämtlands län

Tel 063 – 14 42 12 el. 070 – 538 15 59